

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízдила a soudkyň JUDr. Brigity Chrastilové a JUDr. Milady Tomkové v právní věci **stěžovatelky: N. R.**, zastoupena Jitkou Stanoevovou, advokátkou, se sídlem Chládkova 3, Brno, a **dalšího účastníka: Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2003, č. j. 7 Ca 123/2003 - 18,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. České správě sociálního zabezpečení **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Stěžovatelka podala dne 19. 5. 2003 u Městského soudu v Praze žalobu proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení (dále též „žalovaná“) ze dne 2. 4. 2003, jímž byla zamítnuta její žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 172/2002 Sb., o odškodnění osob odvedených do SSSR nebo do táborů, které SSSR zřídil v jiných státech (dále též „zákon“).

Městský soud v Praze rozhodl o žalobě rozsudkem ze dne 28. 11. 2003, č. j. 7 Ca 123/2003 - 18, tak, že žalobu zamítl a vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění svého rozhodnutí Městský soud v Praze uvedl,

že klíčovým problémem při přezkoumání dané věci je výklad pojmu „odvlečení“, kdy je nutno posoudit, zda způsob, kterým se otec stěžovatelky, Š. B., dostal do vězení v tehdejší Svazu sovětských socialistických republik, splňuje kritéria daná zákonem č. 172/2002 Sb. Městský soud dal žalované za pravdu v tom, že uvedený zákon je velmi kusý, neúplný a obsahuje řadu legislativních i věcných nedostatků. Protože nevymezuje některé základní pojmy, je nutno vycházet z jejich výkladu. Pokud se jedná o pojem „odvlečení“, městský soud dospěl k tomu, že jazykový výklad tohoto pojmu tak, jak jej zaujala žalovaná, je správný. Vyšel tedy z toho, že odvlečením je nutno rozumět stav, kdy určitá osoba byla proti své vůli přinucena opustit určitý prostor nebo území, kterým je třeba rozumět území, nad nímž československé orgány vykonávaly svou jurisdikci, tedy území Československa a tímto způsobem se dostala do vězení nebo táborů ve Svazu sovětských socialistických republik nebo v dalších státech. Pokud však otec stěžovatelky odjel do SSSR dobrovolně, a teprve tam následně byl zatčen a vězněn, pak podle názoru městského soudu v daném případě podmínku ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona (tedy že byl odvlečen do Svazu sovětských socialistických republik nebo do táborů, které měl SSSR zřízeny v jiných státech) nesplňuje.

Městský soud v Praze se dále zabýval vymezením doby, během níž mělo nebo mohlo být realizováno odvlečení, pokud by měl nárok podle zákona č. 172/2002 Sb. vzniknout. Přitom se ztotožnil s výkladem, který zaujal žalovaný správní orgán tj., že smyslem a účelem zákona bylo vyjádření morální povinnosti České republiky zmírnit bezpráví, kterého se na svých občanech dopustila právní předchůdkyně České republiky, tehdejší Československá republika tím, že občanům neposkytla ochranu před zvlášť páchanou orgány cizího státu. Z tohoto účelu a cíle je nutno pak vyvozovat určité rozhodné období, jehož počátek spadá do uzavření Dohody mezi SSSR a ČSR ze dne 8. 5. 1944, která stanovila, že jakmile některá část osvobozeného československého území přestane být pásmem válečných operací, převezme nad ním československá vláda výkon veřejné moci a všechny osoby na tomto území měly podléhat její jurisdikci. Počátek doby podstatné pro rozhodování podle zákona tedy musí zahrnovat počátek obnovy moci Československé republiky nad jejím územím, aby již bylo možno vyvozovat její právní odpovědnost. Ukončení této doby není jednoznačně stanoveno, tento konec však bude nepochybně záviset na konkrétních historických zkušenostech a na okolnostech každého jednotlivého případu. Podle názoru Městského soudu v Praze jiný výklad není možný, neboť by byl v rozporu s faktickými událostmi, na něž zákon navazuje a jejichž je odrazem.

Pokud stěžovatelka namítala, že žalovaná porušila ustanovení § 33 odst. 2 správního řádu, když jí nedala možnost, aby se před vydáním rozhodnutí vyjádřila k jeho podkladu, k provedeným důkazům a k dalším zdrojům zjištění správního orgánu, popř. navrhla doplnění dokazování, k tomu Městský soud v Praze uvedl, že z obsahu správního spisu je zřejmé, že správní orgán nepostupoval v souladu s § 33 odst. 2 správního řádu. Toto procesní pochybení však podle názoru městského soudu nemá podstatný vliv na rozhodnutí ve věci samé. Podle § 76 odst. 1 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“), soud zruší napadené rozhodnutí pro vady řízení bez jednání rozsudkem, a to pro podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem jen tehdy, mohlo-li mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. V projednávané věci však porušení procesního předpisu na zákonnost správního rozhodnutí vliv nemělo. Je tomu tak podle názoru městského soudu proto, že v této věci jde o řešení právních otázek (pojem odvlečení, místo odkud mělo být realizováno odvlečení, doba, v níž se tak mělo stát), k čemuž zaujala stěžovatelka stanovisko v žalobě a nikoliv o řešení skutkových otázek, resp. získávání podkladů k jejich objasnění, k čemu zejména slouží § 33 odst. 2 správního řádu.

Proti rozsudku Městského soudu v Praze podala stěžovatelka včas kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť má za to, že napadený rozsudek je nezákonný a jeho nezákonnost spočívá v nesprávném posouzení právní otázky soudem. Pokud městský soud shledal procesní pochybení žalované, která nepostupovala v souladu s § 19 odst. 3 správního řádu a zároveň však uvedl, že procesní pochybení žalované nemá podstatný vliv na rozhodnutí ve věci samé, tak s tímto stanoviskem stěžovatelka nesouhlasí. Poukazuje na to, že soud nemůže předpokládat, že její vyjádření by nemělo ve věci zásadní význam, pokud stěžovatelka neměla možnost před vydáním rozhodnutí žalované se vyjádřit a navrhnout případně doplnění dokazování. Pokud jde o posouzení věci samé, uvádí, že ze zákona nevyplývá žádné jeho omezení na dobu od 8. 5. 1944, rovněž tak skutečnost, že k odvečení muselo dojít pouze z území Československa. Zákon nevymezuje rozhodné období, kdy mělo dojít k odvečení, a extenzivní výklad soudu směřující k jeho zúžení na dobu od 8. 5. 1944 a odvečení pouze z území Československa nemá podle stěžovatelky oporu v zákoně. Stěžovatelka dále poukázala na to, že její otec přešel v roce 1940 na území ovládané Rudou armádou. Zde však byl zatčen, protiprávně zbaven svobody a odvečen do vězení na území SSSR. Splňuje tak podmínky dané § 2 odst. 1 písm. a) zákona a výkladu pojmu odvečení provedenému soudem. Městský soud však výkladem zúžil okruh osob, na které zákon dopadá, pokud na základě výkladu dospěl k závěru, že se týká pouze osob odvečených z území Československa a doplňuje tak znění zákona o to, že k odvečení muselo dojít z území Československa, i když tato podmínka v zákoně stanovena není.

Žalovaný správní orgán ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že tato stížnost se opírá o stejné důvody, které byly uvedeny již v žalobě proti rozhodnutí správního orgánu. Žalovaná proto odkázala na své vyjádření k podané žalobě, na důvody zamítnutí žaloby uvedené v rozsudku Městského soudu v Praze i na rozsudky Nejvyššího správního soudu, které v obdobných případech dospěly ke stejným závěrům jako napadený rozsudek Městského soudu v Praze. Z těchto důvodů bylo proto navrženo zamítnutí kasační stížnosti.

Stěžovatelka podala kasační stížnost proti rozsudku městského soudu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy tvrdí nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Z obsahu kasační stížnosti lze pak dovodit, že stěžovatelka uplatňuje i důvod spočívající v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. tj., že při zjišťování skutkového stavu byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit. Nejvyšší správní soud, který je vázán rozsahem kasační stížnosti (§ 109 odst. 2 s. ř. s.), neshledal kasační stížnost důvodnou.

Stěžovatelka v kasační stížnosti v podstatě opakuje námitky, které již uplatnila v žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, a s nimiž se již městský soud zcela vyčerpávajícím způsobem v odůvodnění napadeného rozsudku vypořádal. Nejvyšší správní soud se závěry městského soudu plně ztotožňuje a pro stručnost na výstižné odůvodnění rozsudku městského soudu odkazuje. Lze pak dodat, že při posouzení pojmu „odvečení“ městský soud zaujal stejný názor, k němuž dospělo Stanovisko sociálně-správního kolegia Nejvyššího správního soudu k výkladu pojmu „odvečení“ podle zákona č. 172/2002 Sb. ze dne 2. 2. 2005, č. j. S 3401/2004 - 62, podle něhož odškodnění podle uvedeného zákona náleží oprávněné osobě, která byla odvečena z území bývalého Československa. Sociálně-správní kolegium Nejvyššího správního soudu především vyšlo z toho, že i při výkladu pojmu „odvečení“ ve smyslu zákona č. 172/2002 Sb. je nutné vycházet z gramatického výkladu a z důvodové zprávy k návrhu zákona v části vyjadřující účel zákona

a záměr zákonodárce, aby bylo vůbec možno předmětný zákon v praxi realizovat a především naplnit jeho smysl. Gramatický výklad pojmu „odvlečení“ podle názoru sociálně-správního kolegia Nejvyššího správního soudu předpokládá, že určitá osoba byla proti své vůli přinucena opustit určitý prostor (území). Tímto územím je přitom nutno rozumět území, nad nímž československé orgány vykonávaly jurisdikci, tedy území bývalého Československa. Z důvodové zprávy k návrhu zákona č. 172/2002 Sb. podle mínění sociálně-správního kolegia Nejvyššího správního soudu vyplývá, že záměrem zákonodárce bylo přijetím zákona vyjádřit vůli i morální povinnost České republiky zmírnit bezpráví, jehož se na svých občanech dopustila ČSR (jako právní předchůdkyně ČR) tím, že jim neposkytla ochranu před zvlášť páchanou orgány cizího státu.

Pokud jde o namítané porušení ustanovení § 33 odst. 2 správního řádu, lze plně odkázat na to, co k tomu uvedl Městský soud v Praze v odůvodnění napadeného rozsudku. Uvedené pochybení správního orgánu nijak neovlivnilo zjištění skutkového stavu věci (skutková zjištění žalované stěžovatelka nijak nezpochybňuje), takže uvedené porušení zákona nijak nemohlo ovlivnit zákonnost rozhodnutí správního orgánu.

Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Žalovaný správní orgán, který měl ve věci plný úspěch, by měl ve smyslu § 60 odst. 1 s. ř. s. proti stěžovatelce právo na náhradu nákladů řízení, protože z obsahu spisu nevyplývá, že by nějaké náklady uplatnil, bylo rozhodnuto, že se žalované náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. května 2005

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda senátu